

Särredovisning 2025

Vatten och avlopp

Förvaltningsberättelse

Mörbylånga kommun upprättar efter varje räkenskapsår en särredovisning av verksamheten för vatten och avlopp i enlighet med Lagen om allmänna vattentjänster. Som jämförelsetal används resultat och ställning för samma period föregående år.

Verksamheten

Mörbylånga kommuns vatten- och avloppsverksamhet (VA) ansvarar för produktion och distribution av dricksvatten, rening av avloppsvatten, omhändertagande av spill- och dagvatten samt drift, underhåll och förnyelse av VA-anläggningar inom fastställda verksamhetsområden.

Mörbylånga kommuns verksamhet distribuerar dricksvatten och renar avloppsvatten för nära 8 300 abonnenter. Antalet vattenverk uppgår till nio, antalet avloppsreningsverk till tre samt tre biodammar. VA-systemet sammanbinds av ca 530 km vattenledningar, 460 km avloppsledningar och 160 km dagvattenledningar samt pumpstationer.

VA-verksamheten ska uppfylla de krav och villkor som ställs enligt Lagen om allmänna vattentjänster, Miljöbalken och tillstånd meddelade enligt Miljöbalken samt i Livsmedelsverkets dricksvattenföreskrifter.

VA-verksamheten ingår i Tekniska nämnden. Funktioner för HR, ekonomi, kansli och kommunikation samordnas med övrig kommunal verksamhet i kommunen.

VA-taxan består av en anläggningstaxa och en brukningstaxa beroende på konsumtion av VA-tjänster. Hur de olika taxorna är konstruerade framgår av kommunens hemsida.

Mål

I mars 2015 beslutade kommunfullmäktige om en VA-plan som omfattar policy, handlingsplan, översikt samt miljökonsekvensbeskrivning för VA-området (KF § 26/2015-03-24). VA-planen utgör ett tillägg till översiktsplanen som är från samma år. Årligen görs en uppdatering av tidplanen där den senaste gjordes i mars 2025.

De övergripande målen för VA-planen är:

- Nå god status enligt miljökvalitetsnormerna i vattendrag och kustområden.
- Säkra kommunens framtida dricksvattenförsörjning.
- Spill- och dagvatten tas om hand på ett så bra sätt som möjligt, både miljömässigt och ur hälsosynpunkt.
- Stärka kommunens utvecklingsmöjligheter.
- Se över de åtgärder som behöver genomföras inom VA-försörjningen, för att få rätt prioritering.

Händelser av väsentlig betydelse

Under året har grundvattennivåerna varit fortsatt låga till följd av en torr vinter. Redan i februari identifierades behovet av att öka produktionen i avsaltningverket för att minska uttaget av grundvatten. Den högre produktionsnivån har därefter upprätthållits under hela året.

Utbyggnaden av VA-nätet på Östra sidan har fortsatt enligt plan. Arbetet med den nya etappen har fortskridit, och de första anslutningarna beräknas kunna tas i drift under februari/mars 2026.

Nya avtal har tecknats med Guldfågeln AB och Borgholms Energi AB för att säkerställa en mer rättvis och transparent kostnadsfördelning inom VA-kollektivet.

Arbetet med ledningsförnyelse har fortsatt genom två reliningsprojekt som genomförts under året. Projekten har gett önskad effekt och bidragit till ökad driftsäkerhet samt minskade framtida underhållsbehov.

Förväntad utveckling

För att motverka en okontrollerad ökning av underhållsskulden behöver förnyelsetakten höjas för både ledningsnät och VA-verk. Säkerhetsarbetet inom hela VA-verksamheten behöver samtidigt stärkas för att anpassas till det förändrade säkerhetsläget och konsekvenser av klimatförändringar så som översvämningar och torka.

Kommunens ökande antal exploateringar innebär en utmaning att genom befintliga resurser kunna hantera det större arbetsomfånget.

Det stora framtida investeringsbehovet tillsammans med en stigande ränta och ökade kostnader för material och drift gör att VA-verksamheten står inför stora kostnadsökningar kommande år. I brist på statligt stöd kommer en väsentlig höjning av både bruknings- och anläggningstaxa vara en nödvändighet. År 2026 blir den genomsnittliga höjningen av brukningstaxan 15% (7,5%) och anläggningstaxan höjs enligt entrepernadindex.

Personal

Stora investeringar och ökade krav, tillsammans med kommande pensionsavgångar gör att VA-verksamheten står inför ett rekryteringsbehov. Under kommande två år ska två projektledare, samt en rörläggare anställas. Antal årsarbetare per 2025-12-31 är 27,0.

Ekonomi

VA-verksamhetens intäkter uppgick år 2025 till 100,8 mnkr (98,8 mnkr). Förändringen mellan åren uppgår till 2,0 mnkr och beror dels på ökade intäkter från taxehöjningar, lägenhetskvivalenter och nya anslutningar. I 2024 års totala intäkter redovisas även den upplupna skuld till VA-kollektivet från år 2020 på 4,0 mnkr som återfördes, vilket ger en missvisande bild i jämförelsen mellan åren.

VA-verksamhetens kostnader uppgick till 108,3 mnkr (99,8 mnkr). Förändringen mellan åren uppgår till 8,5 mnkr och beror främst på högre driftskostnader med anledning av torka, samt ökade avskrivnings- och räntekostnader. Redan vid årets ingång var det känt att den höjning av brukningstaxan som beslutades inför 2025 inte skulle räcka för beräknade kostnader. Prognosen visade då ett underskott på 7,5 mnkr vilket motsvarar årets resultat.

Ekonomisk utveckling 2022–2025

År (mnkr)	2025	2024	2023	2022
Omsättning	100,8	98,8	81,9	78,9
Drift (exkl. personal)	-43,9	-39,3	-39,9	-37,7
Personal	-17,4	-15,9	-13,9	-14,9
Avskrivningar	-25,7	-23,7	-19,8	-19,3
Finansnetto	-21,4	-21,0	-8,3	-6,9
Totala kostnader	-108,3	-99,8	-81,9	-78,9
Resultat	-7,5	-1,0	0,0	0,0

Investeringar

Totalt uppgick VA-verksamhetens investeringar för 2025 till 59,0 mnkr (37,2 mnkr) vilket är 7,0 mnkr lägre än budgeterat. Avvikelsen beror i huvudsak på tidsförskjutningar i vissa projekt med anledning av hög aktivitet i andra projekt. De största investeringarna under året avser utbyggnad av ledningsnätet på Östra sidan, renovering av verk och förnyelseprojekt.

VA - investeringar 2025 (tkr)	Budget	Utfall
2703 VA-UTBY 5B N.KVINNEBY	0	951
2742 VA-UTB 5C ETAPP 1 ST.BRUN	20 000	19 501
2743 VA-UTB 5C ETAPP 2 S KVINN	0	310
2759 VA-UTBY BÅRBY-MYSINGE ET I	2 000	462
2214 INDUSTRIOMRÅDET FSTDN	0	8 294
2280 TRYCKSTEG PUMPST. KARLEVI	7 000	6 261
2281 VA-UTBY. GRÖNHÖGENS VV	11 000	5 057
2256 BORROR MÖRBYLÅNGA VV	5 500	3 917
2203 FSTDN ARV RENOVERING	1 000	1 444
2745 VA-FÖRNYELSE ISGÄRDE	1 500	1 379
2727 MINDRE FÖRNYELSEPROJEKT	1 380	1 379
2283 BYTE STYRSYSTEM MK VERK	500	972
2726 VATTENMÄT./INFRASTR. POTT	1 000	861
2741 GRÖNHÖGEN ARV FÖRSTUDIE	1 000	815
2165 SANERING L:A SIGFRIDSLINJ	500	797
2728 MINDRE ANSLUTN.PROJEKT	1 000	775
2174 LASTVÄXLARE 2 ST	750	750
2735 VA-FÖRNYELSE ALGUTSRUM	800	739
2750 VA-FÖRNYELSE ODENGATAN	650	631
2752 FÖRNYELSE GC-VÄG FST SKOG	500	496
2749 VA-ANSLUTN. BRANDST. MBLA	500	475
2218 SERVISLEDNINGSPOTT	1 000	439
2755 VA ANSL EXP GLÖMMINGE BAC	500	412
2763 FSTDN VV STÄNGSEL O GRIND	250	265
2748 GÅRDBY VV NY TRYCKSTEGR.	3 500	242
2719 FÖRST. ÖSTRA-VÄSTRA-SIDAN	1 000	0
INVENTARIER OCH MINDRE PROJEKT	3 170	1 369
TOTALT	66 000	58 992

Finansiella rapporter

Redovisningsprinciper

Verksamhetens resultat- och balansräkning har upprättats i enlighet med Lag om kommunal bokföring och redovisning samt de rekommendationer som lämnas av Rådet för kommunal redovisning och med beaktande av Lagen om allmänna vattentjänster.

En fullständig beskrivning av Mörbylånga kommuns redovisningsprinciper återfinns i kommunens årsredovisning. Nedan följer en beskrivning av de redovisningsprinciper som är väsentliga för VA-verksamheten.

VA-verksamheten utför inga uppdrag utanför verksamhetens huvudmannauppsdrag enligt vattentjänstlagen, varför inga kostnader och intäkter uppstår som behöver särredovisas från huvudmannauppsdraget.

Intäkter från VA-taxan

Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras VA-verksamheten och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Prissättning för försäljning av verksamhetens tjänster regleras i VA-lagen av självkostnadsprincipen. När avgifterna överstiger kostnaderna särredovisas dessa som en skuld till abonnentkollektivet under rubriken "Förutbetalda avgifter – skuld till VA-kollektivet". Är differensen tillfällig återförs medlen de närmaste tre åren genom taxesänkning eller nödvändiga kostnadsökningar. Vid underskott och det inte finns något historiskt överuttag att reglera minskar underskottet det egna kapitalet (förändring lån av kommunen, not 8).

Vid anslutning av nya abonnenter faktureras en anläggningsavgift. Anläggningsavgifterna ska täcka avskrivningar på nyinvesteringar i ledningsnät, räntekostnader för nyanläggning i ledningsnät, direkta kostnader samt administration i samband med anslutning. Anläggningsavgifterna periodiseras och intäktsförs successivt i takt med att investeringsutgiften kostnadsförs (skrivs av), det vill säga under 50 år.

Materiella anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandetid om minst 3 år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till två prisbasbelopp.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. Avskrivning sker systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod och påbörjas när tillgången tas i bruk. Linjär avskrivningsmetod används för samtliga typer av materiella anläggningstillgångar.

Under 2016 slutfördes arbetet med övergång till komponentavskrivningar enligt RKR:s regelverk. Inventering och differentiering av befintliga äldre anläggningar genomfördes och regler och rutiner

fastställdes. Samtliga nya investeringar under efterföljande år delas upp i komponenter i samband med att avskrivning påbörjas. Följande avskrivningstider tillämpas normalt:

Anläggning	Avskrivningstid
Vatten och avloppsverk	
- Stomme	50 år
- Tak	30 år
- Processkombination	50 år
- El/styr/regler/ventilation	25 år
- Maskiner	10 år
- Markanläggningar	25 år
Tryckstegringsstation	
- Stomme	40 år
- Tak	40 år
- El	20 år
- Automatik	10 år
- Rörgalleri	30 år
- Pumpar	15 år
- Markarbeten	20 år
Ledningar för vatten och avlopp	50 år

Finansnetto

Kostnad för VA-verksamhetens upplåning sker via kommunens centrala avtal. Beräkning sker månadsvis baserat på VA-verksamhetens låneskuld och kommunens långfristiga upplåningsränta med tillägg för administration. Räntesatsen 2025 inklusive pålägg för administration uppgår i genomsnitt till 2,54 % (2,52 %).

Investeringsfonder

Enligt vattentjänstlagens § 30 får medel avsättas till fond för framtida nyinvesteringar om investeringarna finns i en fastställd investeringsplan, är kalkylerade och att det framgår när medlen är avsedda att tas i anspråk samt att planen innehåller de upplysningar som i övrigt behövs för att bedöma behovet av avsättningens storlek. Investeringarna ska komma hela kollektivet till godo.

Mörbylånga vattenverk

Under 2015 och 2016 gjordes planerade överuttag och en investeringsfond skapades. Totalt under 2015 och 2016 gjordes avsättningar på 7,7 mnkr till en investeringsfond. Syftet med investeringsfonden var att användas till en investering i ny reningsprocess i kommunens vattenverk. Bedömningen är att investeringen kommer majoriteten av abonnenterna till godo.

Investeringen genomfördes under 2018 och 2019 och utfallet för investeringen uppgick till 150 mkr. Investeringen togs i drift under 2019 med en genomsnittlig nyttjandeperiod på 34 år. Investeringsfonden kommer att upplösas successivt över den genomsnittliga nyttjandeperioden och 2020 var första året för denna upplösning, då 227 tkr av investeringsfonden återfördes. Motsvarande belopp har återförts även för 2021, 2022 och 2023.

Avloppsrening Östra sidan

VA-verksamheten står inför ytterligare en stor investering i form av en lösning för avloppshantering på östra sidan av ön. Investeringen anses komma hela taxekollektivet till godo då den kommer att minska trycket på avloppsreningen och skapa möjligheter för VA-utbyggnad inom övriga verksamhetsområden i kommunen.

Överuttag för 2021-2023 avsattes till en ny investeringsfond för den framtida investeringen. Investeringen är planerad att byggas under perioden 2028–2032. Efter aktivering av investeringen kommer investeringsfonden att upplösas. Avsättningen i redovisningen görs genom en minskad intäkt i resultatet, och vid upplösningen kommer investeringsfonden periodiseras som en intäkt under den genomsnittliga nyttjandeperioden.

Avsättning pensioner

Avsättning för pensionsskuld är inte upptagen i balansräkningen. Pensionskostnader belastar resultatet genom personalomkostnadspålägg.

Fördelning av gemensamma kostnader

VA-verksamheten i Mörbylånga kommun är en del av den kommunala verksamheten varför olika resurser är samordnade i kommunen. För att redovisa ett rättvist resultat för verksamheten fördelas dessa gemensamma kostnader till VA-verksamheten. Enligt Lagen om allmänna vattentjänster § 50 ska principerna för denna fördelning framgå av särredovisningen.

Typ av resurs	Fördelningsnyckel	Kommentar
Kommunfullmäktige/kommunstyrelse	Fördelas ej	Demokratiskt uppdrag/ ej väsentligt belopp
Tekniska nämnden	Fast fördelning	
Personal/kansli/kommunikation	Antal tjänster	
Ledningsfunktion (förvaltningschef, controller, administration)	Fast fördelning	
IT och telefoni	Antal datorer/abonnemang	

Resultaträkning

RESULTATRÄKNING (tkr)	Not	2025	2024
Verksamhetens intäkter	1	100 782	98 840
Verksamhetens kostnader	2	- 61 285	- 55 170
Avskrivningar	3	- 25 739	- 23 711
Verksamhetens nettoresultat		13 758	19 960
Finansiella intäkter	4	168	-
Finansiella kostnader	5	- 21 418	- 20 964
Årets resultat		- 7 492	- 1 004

Balansräkning

BALANSRÄKNING (tkr)	Not	2025	2024
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	6	860 635	828 325
Bilar och inventarier	7	2 491	3 056
Summa materiella anläggningstillgångar		863 125	831 381
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar		10 019	8 879
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		916	465
Kassa och bank		0	0
Summa omsättningstillgångar		10 934	9 344
SUMMA TILLGÅNGAR		874 060	840 725
SKULDER OCH EGET KAPITAL			
Eget kapital			
Eget kapital	8	0	0
Avsättningar			
Avsättningar		0	0
Skulder			
<i>Långfristiga skulder</i>			
Lån av kommunen	9	667 831	651 053
Investeringsfonder		10 909	11 136
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder	10	22 480	10 575
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 810	1 964
Förutbetald avgift – Skuld till VA-kollektivet		0	0
Förutbetalda anläggningsavgifter		171 029	165 998
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		874 060	840 725

Kassaflödesanalys

KASSAFLÖDESANALYS (tkr)	Not	2025	2024
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		-7 492	-1 004
Avskrivningar	3	25 739	23 711
Övriga ej likviditetspåverkande poster		-227	-227
Förändring kortfristiga fordringar		-1 591	3 942
Förändring kortfristiga skulder		11 752	3 377
Kassaflöde från den löpande verksamheten		28 181	29 799
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Årets investeringar materiella anläggningstillgångar	6, 7	-58 992	-37 175
Omklassificeringar av anläggningstillgångar	6, 7	1 510	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-57 483	-37 175
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Förändring långfristiga skulder		24 270	-19 239
Inbetalade anläggningsavgifter		8 713	30 012
Periodiserade anläggningsavgifter		-3 683	-3 396
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		29 301	7 376
Årets kassaflöde		0	0
Likvida medel vid årets början		0	0
Likvida medel vid årets slut		0	0

Noter

Not 1. Verksamhetens intäkter	2025	2024
Brukningsavgifter	92 140	89 202
Anläggningsavgifter	3 683	3 396
Övriga intäkter	4 732	6 016
Upplösning investeringsfond (Mörbylånga vv)	227	227
Avsättning investeringsfond (Avloppsrening Östra)	-	-
Summa verksamhetens intäkter	100 782	98 840
Not 2. Verksamhetens kostnader	2025	2024
Material	-12 650	-10 300
Personalkostnader	-17 364	-15 888
Externt köpta tjänster	-5 689	-3 196
Hyror	-1 205	-1 235
Transporter	-1 963	-1 576
Övriga kostnader	-22 413	-22 975
Summa verksamhetens kostnader	-61 284	-55 170
<i>Varav internt fördelade kostnader:</i>	<i>-856</i>	<i>-1 612</i>
Not 3. Avskrivningar	2025	2024
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	-25 173	-23 080
Bilar och inventarier	-566	-632
Summa avskrivningar	-25 740	-23 711
Not 4. Finansiella intäkter	2025	2024
Tillgodoräknad ränta på likviditet	168	0
Not 5. Finansiella kostnader	2025	2024
Ränta på långfristiga skulder (via kommunen)	-21 418	-20 964
Not 6. Mark, byggnader, tekniska anläggningar	2025	2024
Redovisat värdet vid årets början	828 325	814 230
Årets investeringar	58 992	37 175
Omklassificeringar	-1 510	0
Avskrivningar	-25 173	-23 080
Redovisat värde vid årets slut	860 636	828 325
Not 7. Bilar och inventarier	2025	2024
Redovisat värdet vid årets början	3 056	3 688
Årets investeringar	0	0

Omklassificeringar	0	0
Avskrivningar	-566	-632
Redovisat värde vid årets slut	2 490	3 056
Not 8. Eget kapital	2025	2024
Ingående eget kapital	0	0
Årets resultat	-7 493	-1 005
Förändring lån av kommunen	7 493	1 005
Utgående eget kapital	0	0
Not 9. Långfristiga skulder	2025	2024
Lån av kommunen	667 831	651 053
Investeringsfond Mörbylånga vv*	6 353	6 580
Investeringsfond Avloppsrening Östra**	4 556	4 556
Redovisat värde vid årets slut	678 740	662 189
Not 10. Kortfristiga skulder	2025	2024
Leverantörsskulder	22 480	10 575
Övriga interimsskulder	1 810	1 964
Förutbetalad avgift – skuld till VA-kollektivet	0	0
Förutbetalda anläggningsavgifter	171 029	165 998
Återstående genomsnittligt antal år	47,2	46,1
Redovisat värde vid årets slut	195 320	178 536

* Investeringsfond för Mörbylånga vattenverk skapades under år 2015 och år 2016 när planerade överuttag gjordes. Totalt under 2015 och 2016 gjordes avsättningar på 7,7 mnkr till investeringsfonden. Investeringen genomfördes under 2018 och 2019 och utfallet för investeringen uppgick till 150 mnkr. Investeringen togs i drift under 2019 med en genomsnittlig nyttjandeperiod på 34 år. Fonden kommer att upplösas successivt över en genomsnittlig nyttjandeperiod och 2020 innebar första året för denna upplösning, då 227 tkr av investeringsfonden återfördes. Samma belopp återfördes även för åren 2021-2025.

** VA-verksamheten står inför ytterligare en stor investering i form av en lösning för avloppshantering på östra sidan av ön. Förstudie är genomförd och kostnaden för projektet beror på vilket alternativ som beslutas. Investeringen anses komma hela taxekollektivet till godo. Investeringen är planerad att byggas under perioden 2028–2032. Efter aktivering av investeringen kommer investeringsfonden successivt att upplösas, över dess genomsnittliga nyttjandeperiod.

Fastställelsebeslut och tillgänglighet

Enligt lagen om allmänna vattentjänster (§ 50) ska särredovisning årligen fastställas av huvudmannen och göras tillgängligt för abonnenterna. Särredovisningen görs tillgänglig genom publicering på kommunens hemsida.